

ВИБОРЧА ПРОГРАМА
кандидата на посаду директора
Інституту психології імені Г.С. Костюка
НАПН України
Кокуна Олега Матвійовича

Основний зміст виборчої програми полягає у послідовній реалізації пропонованої кандидатом Стратегії розвитку Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України на 2025–2030 роки.

Стратегія розвитку Інституту психології імені Г. С. Костюка
НАПН України на 2025–2030 роки

1. Вступ

1.1. Підстави розроблення Стратегії

Стратегія розвитку Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України (далі – Інститут) на 2025–2030 роки розроблена відповідно до:

- Стратегії розвитку Національної академії педагогічних наук України на 2023–2027 роки (схвалено загальними зборами НАПН України від 7 квітня 2023 р. №1-1/1-2);
- Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»;
- Закону України «Про освіту»;
- Наказу Міністерства освіти і науки України від 21 жовтня 2023 р. №1485 «Про затвердження Методики оцінювання ефективності наукової діяльності наукових установ та закладів вищої освіти»;
- Стратегії розвитку вищої освіти України на 2022–2032 роки;
- Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року;
- Плану відновлення України.

Стратегія враховує зміни у соціально-економічному середовищі, вплив воєнних дій на діяльність Інституту, а також глобальні тенденції розвитку психологічної науки, цифровізації та інтернаціоналізації досліджень.

1.2. Призначення і значення Стратегії

Стратегія є базовим планувальним документом, що визначає основні цілі, пріоритети і завдання розвитку Інституту на середньострокову перспективу (2025–2030 роки), а також формує рамкові орієнтири для:

- організації наукової, науково-методичної і видавничої діяльності;
- розвитку кадрового потенціалу;
- підвищення конкурентоспроможності у національному і

міжнародному науковому просторі;

- забезпечення сталого фінансування та розвитку матеріальної бази;
- посилення впливу психологічної науки на суспільні процеси, освіту і державне управління.

Цей документ є основою стратегічного управління розвитком Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України у 2025–2030 роках. Його реалізація потребує консолідації зусиль усього колективу установи.

1.3. Місія Інституту

Місія Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України полягає у створенні та впровадженні наукових знань, інноваційних технологій і методичних рішень у сфері психології задля підвищення якості життя людини, розвитку психологічної культури суспільства та зміцнення психологічної безпеки громадян України.

1.4. Візія розвитку

Інститут прагне залишатися провідною науковою установою України у сфері психологічних досліджень і впливати на формування державної політики та практики у галузі психології, освіти і соціального розвитку.

У 2030 році Інститут має стати:

- визнаним лідером у дослідженні психологічних аспектів відновлення суспільства після війни;
- ключовим експертним центром психологічної підтримки освіти, армії, громадянського суспільства;
- партнером провідних європейських і світових наукових установ у реалізації спільних дослідницьких і освітніх проєктів.

1.5. Базові цінності і принципи

Діяльність Інституту ґрунтується на таких цінностях і принципах:

- орієнтація на потреби суспільства і держави;
- інноваційність і відкритість до змін;
- міждисциплінарність та інтеграція знань;
- розвиток людини як головної мети науки;
- наукова доброчесність і відповідальність;
- партнерство, колегіальність і командна робота.

1.6. Узгодження зі стратегічними пріоритетами НАПН України

Запропонована Стратегія Інституту є логічним продовженням і конкретизацією стратегічних пріоритетів НАПН України, а саме:

- посилення ролі науки у відновленні і розвитку України;

- інтеграція до європейського наукового простору;
- підвищення впливу результатів досліджень на освіту і суспільство;
- розвиток кадрового потенціалу;
- цифровізація досліджень і управління;
- забезпечення належного ресурсного забезпечення діяльності.

2. SWOT-аналіз

SWOT-аналіз проведено для комплексної оцінки внутрішніх ресурсів Інституту та зовнішніх умов його функціонування на середньострокову перспективу.

2.1. Сильні сторони (Strengths)

Кадровий потенціал

- Потужні наукові школи та традиції у фундаментальних і прикладних психологічних дослідженнях.
- Високий рівень кваліфікації науковців: академіки, доктори наук, кандидати наук/доктори філософії.
- Наявність аспірантури та докторантури, досвід підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації.

Наукова репутація

- Визнання Інституту як провідної установи у сфері психології в Україні.
- Стійкий авторитет серед наукової та освітянської спільноти.
- Видання фахових журналів та наукових збірників.

Досвід проектної діяльності

- Реалізація національних і міжнародних дослідницьких проектів.
- Участь у підготовці стратегічних документів і стандартів для освіти та соціальної політики.

Методичні ресурси

- Накопичений банк авторських методик психодіагностики, психологічного супроводу та навчання.

2.2. Слабкі сторони (Weaknesses)

Ресурсні обмеження

- Застаріла матеріально-технічна база, обмежені можливості оновлення обладнання.
- Недостатній рівень цифровізації досліджень і управлінських процесів.

Кадрові ризики

- Віковий дисбаланс наукових кадрів, обмежена кількість молодих

науковців.

- Зростаюча конкуренція за залучення висококваліфікованих кадрів.

Обмеження фінансування

- Висока залежність від державного бюджету.
- Недостатність коштів для здійснення конкурентоспроможних наукових досліджень.

Комунікаційні бар'єри

- Обмежене представлення результатів досліджень у міжнародних наукометричних базах.
- Потреба у вдосконаленні англomовного супроводу публікацій та проєктних заявок.

2.3. Можливості (Opportunities)

Глобальні тренди

- Підвищення суспільного запиту на психологічні знання та технології.
- Зростання ролі психологічного супроводу у відновленні країни після війни.

Інтернаціоналізація

- Доступ до європейських програм фінансування (Horizon Europe, Erasmus+, COST).
- Можливості співпраці з університетами та науковими центрами ЄС і світу.

Цифрова трансформація

- Перехід до цифрових платформ управління дослідженнями.
- Розвиток онлайн-освіти і цифрових ресурсів психологічної підтримки.

Соціальна значущість

- Запит держави на науково обґрунтовані програми реабілітації ветеранів, переселенців, дітей.
- Потреба освіти у сучасних психологічних підходах до організації навчання та розвитку учнів.

Грантова активність

- Розширення участі у конкурсах НФДУ, МОН України, міжнародних фондів.

2.4. Загрози (Threats)

Військові ризики

- Психоемоційні наслідки воєнного часу для персоналу та здобувачів освіти.
- Загроза пошкодження інфраструктури унаслідок бойових дій.

Економічні фактори

- Ймовірність скорочення державного фінансування науки.
- Зниження загальної платоспроможності замовників освітніх послуг.

Конкуренція

- Зростання конкуренції з боку інших установ НАПН та університетів.
- Активізація приватних освітніх і дослідницьких центрів.

Міграційні процеси

- Відтік висококваліфікованих фахівців за кордон.
- Погіршення демографічної ситуації в країні.

Регуляторна невизначеність

- Часті зміни нормативної бази щодо фінансування та атестації наукових установ.

Висновок SWOT-аналізу:

Незважаючи на значні виклики воєнного часу, Інститут має потужний кадровий і науковий потенціал для розвитку, розширення міжнародної співпраці, модернізації діяльності та підвищення впливу психологічної науки на суспільні процеси.

3. Стратегічні цілі розвитку Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України на 2025–2030 роки

Стратегічні цілі визначають ключові напрями розвитку Інституту, відповідно до його місії, бачення, пріоритетів НАПН України, а також з урахуванням викликів сучасності.

Ціль 1. Зміцнення лідерства Інституту у сфері психологічної науки України

Завдання:

- Виконання фундаментальних і прикладних досліджень, що відповідають актуальним суспільним запитам (зокрема, проблеми психічного здоров'я, стресостійкості, посттравматичних станів).
- Розроблення сучасних методик діагностики і корекції психологічних станів дітей, молоді, дорослих, військовослужбовців.
- Підготовка концепцій і рекомендацій для державної політики у сфері освіти, психологічної реабілітації, безпеки.

Очікувані результати:

- Підвищення кількості публікацій у виданнях Scopus/WoS.
- Розширення експертної участі Інституту у підготовці державних рішень.
- Зростання цитованості досліджень.

Ціль 2. Міжнародна інтеграція і розширення грантової діяльності

Завдання:

- Посилення участі у міжнародних програмах (Horizon Europe, Erasmus+, COST).
- Ініціювання спільних досліджень і публікацій із закордонними партнерами.
- Розширення англомовної наукової комунікації.

Очікувані результати:

- Щорічна участь у не менше ніж 2 міжнародних грантових заявках.
- Залучення фінансування з міжнародних джерел.
- Розширення міжнародної мережі партнерів.

Ціль 3. Розвиток кадрового потенціалу і збереження наукових шкіл

Завдання:

- Залучення молодих дослідників через конкурси, аспірантуру, докторантуру.
- Створення програм наставництва і підтримки професійного розвитку.
- Удосконалення системи мотивації та оцінки ефективності.

Очікувані результати:

- Збільшення частки молодих науковців у кадровій структурі.
- Створення умов для спадкоємності наукових традицій.
- Підвищення рівня задоволеності кадрів умовами праці.

Ціль 4. Цифровізація наукової діяльності і управління

Завдання:

- Перехід до електронного документообігу та цифрових баз даних.
- Впровадження електронної системи обліку результатів досліджень.
- Розроблення онлайн-ресурсів для поширення наукових знань.

Очікувані результати:

- Запуск інтегрованої цифрової платформи моніторингу діяльності Інституту.
- Оновлення ІТ-інфраструктури.
- Розширення доступу до результатів досліджень.

Ціль 5. Зміцнення матеріально-технічної бази та фінансової стійкості

Завдання:

- Підготовка та реалізація проектів з оновлення обладнання та модернізації приміщень.
- Запровадження платних послуг (підвищення кваліфікації, консалтинг, експертиза).
- Активне залучення фінансування з Національного фонду досліджень України, державних і міжнародних програм.

Очікувані результати:

- Збільшення частки позабюджетних надходжень у структурі фінансування.
- Підвищення рівня матеріально-технічного забезпечення досліджень.
- Створення комфортних умов праці для співробітників.

4. Пріоритетні напрями наукової діяльності

Інститут зосереджує наукові дослідження на тих напрямках, що мають високу суспільну значущість, сприяють розвитку держави та відповідають сучасним викликам і тенденціям. Пріоритетні напрями сформовано з урахуванням суспільних потреб, завдань національної безпеки, стратегічних документів НАПН України та перспектив інтеграції до європейського наукового простору.

4.1. Психологія освіти в умовах трансформаційних змін

Основні акценти:

- Дослідження психологічних особливостей навчання в умовах воєнного часу.
- Розвиток психологічної готовності педагогів до використання цифрових технологій.
- Психологічні аспекти інклюзивної освіти.

Очікувані результати:

- Рекомендації щодо організації психологічного супроводу освітнього процесу.
- Психологічні моделі адаптації здобувачів освіти до змішаного навчання.
- Створення програм підвищення кваліфікації педагогів із фокусом на психологічну компетентність.

4.2. Психологія розвитку особистості

Основні акценти:

- Дослідження особливостей особистісного розвитку в сучасному цифровому середовищі.
- Вивчення психологічних детермінант мотивації, саморозвитку, самовизначення.

- Дослідження когнітивного розвитку дітей і підлітків.

Очікувані результати:

- Психодіагностичні методики оцінки розвитку особистості.
- Модель психологічного супроводу розвитку обдарованих дітей.

4.3. Психологія життєстійкості та психічного здоров'я особистості

Основні акценти:

- Вивчення чинників розвитку життєстійкості, резильєнтності, психологічної спроможності протистояти кризовим впливам.
- Дослідження механізмів подолання стресу, наслідків травматичних подій, втрати, депресивних станів.
- Розроблення методик профілактики професійного вигорання.

Очікувані результати:

- Удосконалення психодіагностичних інструментів для оцінки життєстійкості.
- Запровадження інтервенційних програм для підтримки психічного здоров'я.
- Розробка програм профілактики емоційного вигорання педагогів, військових, психологів.

4.4. Соціальна та організаційна психологія

Основні акценти:

- Дослідження психологічних особливостей командної взаємодії в умовах стресу.
- Вивчення ціннісних орієнтацій, довіри, психологічної безпеки в організаціях.
- Розробка моделей лідерства в умовах невизначеності.

Очікувані результати:

- Практичні рекомендації для управління колективами у кризових ситуаціях.
- Методики оцінки соціально-психологічного клімату.
- Програми розвитку психологічної культури в організаціях.

4.5. Військова та кризова психологія

Основні акценти:

- Дослідження психологічних чинників готовності до виконання бойових завдань.

- Психологія посттравматичного стресового розладу та бойового стресу.
- Психологічна реабілітація ветеранів, учасників бойових дій, сімей військових.

Очікувані результати:

- Створення протоколів психологічного супроводу військовослужбовців.
- Розроблення програм психологічної підтримки сімей мобілізованих осіб.
- Підготовка аналітичних матеріалів для Міністерства оборони, МОН України.
- Практичні рекомендації для освітніх установ.

4.6. Психологічні аспекти цифровізації та кіберсоціалізації

Основні акценти:

- Дослідження впливу цифрового середовища на психіку та соціалізацію дітей і дорослих.
- Аналіз ризиків цифрової залежності, кібербулінгу.
- Розробка профілактичних і корекційних програм.

Очікувані результати:

- Інструменти моніторингу впливу цифрових технологій.
- Освітні програми щодо безпечного користування цифровим середовищем.
- Рекомендації для батьків, педагогів, фахівців.

5. Основні заходи з реалізації Стратегії розвитку Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України на 2025–2030 роки

5.1. Організаційні заходи

- Щорічне оновлення переліку пріоритетних тем наукових досліджень Інституту.
- Формування стратегічного плану тематики досліджень з урахуванням потреб держави, освіти, силових структур, громадянського суспільства.
- Розробка і затвердження дорожніх карт виконання фундаментальних і прикладних досліджень.
- Проведення щорічних внутрішніх моніторингів виконання стратегії.

5.2. Науково-дослідна діяльність

- Виконання не менше 2–3 фундаментальних тем за державним замовленням щорічно.
- Участь у щорічних конкурсах НФДУ та МОН України.
- Реалізація досліджень на замовлення органів державної влади (Міністерство освіти і науки, Міністерство оборони, Міністерство соціальної політики).
- Розроблення інноваційних психодіагностичних методик, психопрофілактичних і психокорекційних програм.
- Системне оприлюднення результатів досліджень у національних і міжнародних виданнях.

5.3. Міжнародна діяльність і грантова активність

- Щорічна участь у не менше ніж 2 міжнародних грантових конкурсах (Horizon Europe, Erasmus+ та інші).
- Налагодження стабільного партнерства з провідними університетами Європи (зокрема Центральної та Східної Європи).
- Розширення участі співробітників у міжнародних конференціях, конгресах, стажуваннях.
- Підготовка англomовних інформаційних матеріалів про дослідження і здобутки Інституту.
- Входження фахових видань Інституту у міжнародні наукометричні бази.

5.4. Розвиток кадрового потенціалу

- Запровадження наставницьких програм для молодих науковців.
- Розширення можливостей для підвищення кваліфікації через стажування, участь у міжнародних школах, проектах.
- Удосконалення системи морального і матеріального стимулювання.
- Регулярне проведення семінарів із сучасних методів дослідження, підготовки грантових заявок, написання академічного тексту.

5.5. Цифровізація та інформаційна відкритість

- Створення єдиної електронної платформи обліку результатів наукової діяльності та звітності.
- Перехід на електронний документообіг і архівування.
- Запровадження електронного кабінету співробітника для зручності планування і моніторингу індивідуальної діяльності.
- Розробка онлайн-ресурсів психологічної просвіти і супроводу.
- Активне представлення діяльності Інституту у соціальних мережах і медіа.

5.6. Розвиток матеріально-технічної бази та фінансової спроможності

- Підготовка проєктів модернізації інфраструктури лабораторій та приміщень.
- Розробка та впровадження моделей фінансової диверсифікації діяльності (гранти, замовні дослідження, платні послуги).
- Розширення пропозицій програм підвищення кваліфікації педагогічних працівників, психологів, соціальних працівників.
- Залучення коштів благодійних фондів і міжнародних організацій.
- Створення технічної бази для гібридних (очно-дистанційних) форматів навчання і дослідження.

5.7. Розвиток видавничої діяльності і популяризації науки

- Підвищення якості редакційних процесів у фахових виданнях Інституту.
- Запровадження політики відкритого доступу до результатів досліджень.
- Організація щорічних науково-практичних конференцій, семінарів, вебінарів із залученням міжнародних спікерів.
- Розробка науково-популярних інформаційних продуктів (порадників, відеоматеріалів, інфографіки) для суспільства.

6. Очікувані результати реалізації Стратегії

Впровадження заходів Стратегії дозволить забезпечити стаке зростання ефективності діяльності Інституту, підвищити його авторитет у національному та міжнародному середовищі, посилити вплив психологічної науки на розвиток українського суспільства.

Очікувані результати структуровано за **основними напрямками**:

6.1. Наукові результати

- Виконання не менше 15 фундаментальних і прикладних досліджень за 5 років, спрямованих на вирішення актуальних суспільних проблем.
- Створення й апробація щонайменше 10 інноваційних психодіагностичних та психокорекційних методик.
- Підготовка та видання не менше 25 монографій та інших колективних наукових праць.
- Зростання середньої кількості публікацій у виданнях, що індексуються у Scopus і Web of Science, не менше ніж на 30% порівняно з базовим періодом.

- Регулярне надання аналітичних матеріалів органам влади, профільним міністерствам і освітнім установам.

6.2. Результати міжнародної діяльності

- Щорічна участь у щонайменше 2 конкурсах міжнародних грантів.
- Залучення фінансування від міжнародних донорів і програм у загальному обсязі не менше 10% від річного бюджету.
- Створення не менше 3 стабільних партнерських проєктів із європейськими науковими центрами.
- Підвищення впізнаваності Інституту на міжнародному рівні через спільні дослідження, публікації й участь у конференціях.

6.3. Кадровий потенціал

- Збільшення частки молодих дослідників не менше ніж у 3 рази порівняно з базовим періодом.
- Упровадження програм наставництва й підтримки професійного розвитку для молодих учених.
- Підвищення задоволеності персоналу умовами праці, можливостями розвитку і мотивації.
- Системне підвищення кваліфікації співробітників через участь у семінарах, стажуваннях, школах.

6.4. Розвиток цифрових сервісів та інформаційної відкритості

- Запуск єдиної електронної платформи обліку результатів наукової діяльності.
- Перехід на електронний документообіг і внутрішні цифрові сервіси.
- Створення та регулярне оновлення онлайн-ресурсів для поширення знань серед фахівців і громадськості.
- Активна комунікація в соціальних мережах і ЗМІ про здобутки Інституту.

6.5. Матеріально-технічне забезпечення та фінансова спроможність

- Модернізація щонайменше 50% матеріально-технічної бази лабораторій та навчальних аудиторій для аспірантів.
- Збільшення надходжень із позабюджетних джерел до 25% загального фінансування.
- Підвищення енергоефективності та комфортності приміщень Інституту.
- Запровадження нових платних послуг (освітні програми, консалтинг, експертиза).

6.6. Видавнича діяльність та популяризація науки

- Входження щонайменше 1 фахового видання Інституту до міжнародних наукометричних баз Scopus/WoS.
- Щорічна організація не менше 15 науково-практичних конференцій, семінарів чи вебінарів.
- Створення серії популярних видань для педагогів, психологів і широкої громадськості.
- Підвищення кількості відкритих інформаційних продуктів (відео, порадників, інфографіки).

7. Моніторинг та оцінка виконання Стратегії

Моніторинг виконання Стратегії є невід’ємною частиною управління розвитком Інституту і передбачає систематичне відстеження результативності заходів, оцінку досягнення стратегічних цілей та коригування планів відповідно до змін зовнішніх і внутрішніх умов. Системний моніторинг і оцінка виконання Стратегії дозволять оперативно реагувати на виклики та ризики, забезпечувати прозорість діяльності, підвищувати результативність реалізації цілей та завдань розвитку Інституту.

7.1. Загальні підходи

- Моніторинг здійснюється на принципах прозорості, регулярності, об’єктивності, орієнтації на досягнення конкретних результатів.
- Оцінка прогресу реалізації Стратегії базується на порівнянні фактичних показників із запланованими орієнтирами.
- У процесі моніторингу використовуються як кількісні, так і якісні індикатори.

7.2. Основні інструменти моніторингу

- Щорічні звіти підрозділів Інституту про виконання заходів, передбачених Стратегією.
- Щорічне заповнення та оновлення електронної бази даних результатів наукової діяльності (зокрема за критеріями, визначеними у Проєкті Методики оцінки результативності наукової діяльності співробітників).
- Моніторинг ключових індикаторів ефективності:
 - кількість публікацій у виданнях Scopus/WoS;
 - обсяги залучених коштів від грантів і проєктів;
 - кількість міжнародних партнерств і спільних досліджень;
 - частка молодих науковців у загальній чисельності персоналу;

- рівень задоволеності співробітників умовами праці та розвитку;
- кількість нових розроблених і впроваджених методик;
- кількість заходів з популяризації психологічної науки.

- Щорічні засідання Вченої ради, присвячені розгляду стану реалізації Стратегії.

- Проведення внутрішніх анкетувань і опитувань співробітників щодо оцінки досягнення цілей.

7.3. Порядок підготовки звітності та оцінювання

- Щороку до 1 лютого підрозділи Інституту подають у дирекцію звіти про виконання заходів і досягнення запланованих результатів.

- До 1 березня формується зведений аналітичний звіт про реалізацію Стратегії за попередній рік, який обговорюється на засіданні Вченої ради.

- За результатами обговорення Вчена рада:
 - ухвалює рішення про стан виконання Стратегії;
 - затверджує пропозиції щодо вдосконалення планів на наступний період;
 - у разі потреби – ініціює внесення змін до Стратегії.

7.4. Перегляд та оновлення Стратегії

- У разі істотних змін зовнішніх обставин (воєнні ризики, економічні кризи, зміни законодавства) чи появи нових можливостей (участь у великих міжнародних програмах) Інститут може переглянути окремі положення Стратегії.

- Рішення про перегляд Стратегії ухвалює Вчена рада Інституту.

7.5. Відповідальність за моніторинг

- Загальну координацію моніторингу здійснює директор Інституту.

- Збирання та аналітичне опрацювання інформації забезпечують заступники директора та учений секретар спільно з керівниками структурних підрозділів.

- Контроль відповідності звітності встановленим критеріям покладається на профільну комісію Вченої ради.

8. Заключні положення

- Стратегія розвитку Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України на 2025–2030 роки є основним планувальним документом, що визначає пріоритети, цілі, завдання та заходи розвитку установи.

- Стратегія розроблена з урахуванням:

- Стратегії розвитку Національної академії педагогічних наук України на 2023–2027 роки;
- сучасних викликів війни та процесів післявоєнного відновлення;
- тенденцій розвитку європейського наукового простору;
- вимог чинного законодавства України;
- потреб суспільства й освіти у психологічному супроводі.
- Виконання положень Стратегії є обов’язковим для всіх структурних підрозділів Інституту.
- Координацію виконання Стратегії здійснює директор Інституту у взаємодії з Вченою радою.
- У разі істотних змін зовнішніх або внутрішніх умов діяльності Інституту, що впливають на реалізацію цілей та завдань, Стратегія підлягає перегляду. Рішення про внесення змін ухвалює Вчена рада.
- Стратегія вводиться в дію з моменту її затвердження рішенням Вченої ради Інституту.
- Реалізація положень Стратегії сприятиме:
 - збереженню і розвитку лідерських позицій Інституту у сфері психологічної науки;
 - розширенню міжнародного співробітництва;
 - посиленню впливу наукових здобутків на розв’язання проблем освіти і суспільного розвитку;
 - підвищенню якості підготовки наукових кадрів;
 - створенню умов для професійної реалізації співробітників.

**Кандидат на посаду директора Інституту
психології імені Г.С. Костюка НАПН України,
дійсний член (академік) НАПН України,
доктор психологічних наук, професор**

Олег КОКУН